

Erityisasiantuntija Janne Pitkänen

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MAATALOUSJAOSTOLLE

ASIA: HE 41/2023 vp - Tilannekatsaus ampumaratojen käytöstä ja luvituksen ongelmista, ml. rahoitustarpeet (momentti 30.40.50)

Ampumarataverkoston ympäristövaikutusten hallinnan ja ympäristölupatilanteen parantamiseksi maa- ja metsätalousministeriö on osarahoittanut vuosina 2020-2023 yhteensä noin 1,05 milj. eurolla momentilta 30.40.50 (Riistatalouden edistäminen) ampumaharrastus-, metsästäjä- ja reserviläisjärjestöjen yhteistä **Ampumaratojen ympäristölupahanketta** (jäljempänä *hanke*). Hankkeen tavoitteena on ollut saada ympäristölupa vähintään 150 ampumaradalle. Hankkeessa ovat mukana Suomen Ampumaurheiluliitto, Suomen Ampumahihtoliitto, Suomen Metsästäjiliitto, Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto ja Suomen riistakeskus. Riistahallinnon tärkeä tavoite on edistää turvallista ja eettisesti hyväksyttävää metsästystä, jonka yhtenä kulmakivenä on metsästäjän hyvä ampumataito ja turvallinen aseenkäsittely. On tärkeää pitää ampumarataverkosto riittävän tiheänä, jotta etäisyydet ampumaradoille säilyvät kohtuullisina, mikä taas on riittävän harjoittelun edellytys.

Hallitusohjelmassa todetaan, että ”*Hallitus turvaa Suomen ampumaratojen toiminnan ja edistää uusien ampumaratojen perustamista ottaen huomioon alueellisen tarpeen ja arvioiden mahdolliset lainsäädäntötarpeet huomioiden keskeisten maanpuolustus-, reserviläis-, ampumaurheilu-, ja metsästysjärjestöjen sekä viranomaisten tarpeet. Sujuvoitamme ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä. Ulkoampumaratojen määrän tavoite on noin 1 000 ampumarataa vuosikymmenen loppuun mennessä. Painopiste on kivääri- ja toiminnallisten ratojen riittävässä määrässä koko maassa.*”

Tällä hetkellä kuitenkin olemassa olevista 670 ampumaradasta osalla on oltu siinä tilanteessa, että ilman hankkeen apua toiminnanharjoittaja olisi ollut valmis tai toisaalta pakotettu ympäristöviranomaisten vaatimusten vuoksi lopettamaan radan toiminnan. Hankkeen avulla on voitu vähentää merkittävästi ampumarataverkoston harvenemista. Samoilla radoilla harjoittelevat sekä metsästäjät, ampumaurheiluharrastajat, poliisit että reserviläiset. Ukrainan sodan myötä maanpuolustusta on päätetty vahvistaa. Hankkeen tärkeydestä on keskusteltu puolustusministeriön kanssa ja puolustusministeriö pitää hanketta erittäin tärkeänä. Ilman lisärahoitusta MMM:llä ei ole mahdollisuutta rahoittaa hankkeen jatkon edellyttämää rahoitusta kokonaan momentilta 30.40.50.

Rahoitustarpeet ampumaratojen ympäristölupahankkeen avustukseen vuosina 2024-2026

Hankkeen kokonaisbudjetti on 1,950 milj. euroa vuosille 2024-2026. Valtionavustuksen osuuden ollessa aikaisempaa vastaavasti noin 80 %, edellyttäisi se 0,520 milj. euron vuosittaisen rahoituksen. Maa- ja metsätalousministeriö varautuu rahoittamaan momentin 30.40.50 määrärahoista hanketta 0,200 milj. euroa vuodessa. Siten tarvittava lisärahoitus on 0,32 milj. euroa vuodessa kolmen vuoden hankeajalle eli yhteensä 0,960 milj. euroa. Puuttuvan kolmen vuoden rahoituksen 0,96 milj. euron osoittaminen vuoden 2024 talousarvioon mahdollistaisi hankkeen seitsemän asiantuntijan asiantuntijuuden pysyvyyden tuleville vuosille, sillä kyseessä on kolmivuotinen siirtomääräraha. Hankkeen omarahoitusosuus koostuu ratojen toiminnanharjoittajien omarahoitusosuuksista, hankeosapuolten omarahoituksesta ja muista lahjoituksista ja avustuksista. Vuosina 2024-2026 hankkeessa laadittaisiin asiantuntijoiden tuella ampumaratojen ympäristölupahakemukset noin 150-180

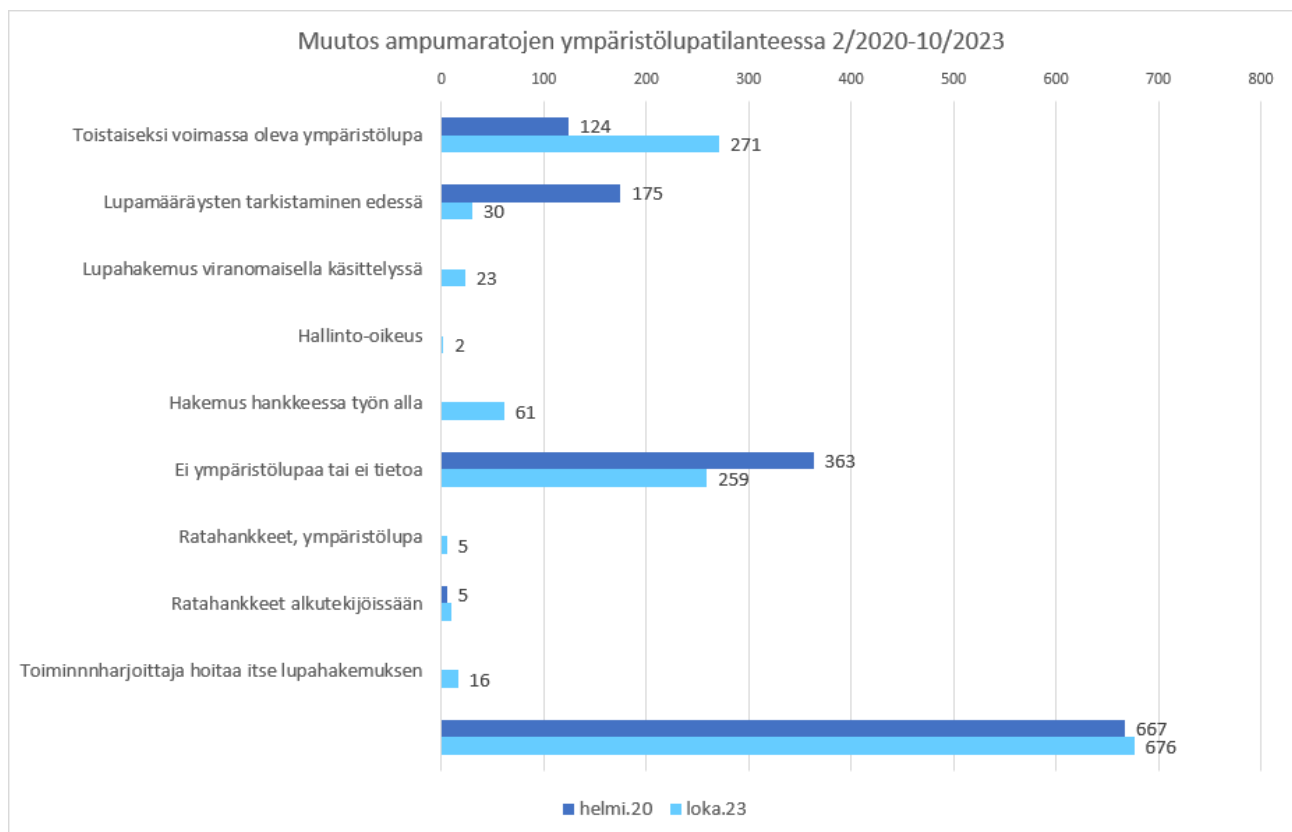
radalle ja lisäksi avustetaan olemassa olevien lupamääräysten tarkistamisissa. Hankkeen asiantuntijuutta tul-
laan tarvitsemaan myös ampumarataoppaan päivityksessä sekä lyijyammusten käytön rajoitusten valmiste-
lussa EU:ssa.

Ampumaratojen käyttö ja luvituksen ongelmat

Suomessa on noin 670 ampumarataa, joista tällä hetkellä (10.10.2023) vain 301 ampumaradalla on tois-
taiseksi voimassa oleva ympäristölupa. Ongelmalliseksi ampumaratojen tilanteen tekee se, että tällä hetkellä
259 ampumaradalla ei ole toistaiseksi voimassa olevaa lupaa tai luvituksen tilanne ei ole tiedossa, ja noin 30
ampumaradalla vaaditaan lupamääräysten tarkastaminen lähivuosien aikana, sekä lisäksi 104 ampumaradan
ympäristöluvat ovat tekeillä tai viranomaiskäsittelyssä (ks. Kaavio 1). Näin ollen on riski, että jopa yli 360 am-
pumarataa, eli lähes puolet koko maan ampumaradoista on vaarassa sulkeutua tai niiden toiminta merkittä-
västi rajoittua, ellei niiden ympäristölupia saada ajan tasalle tai ympäristölupajärjestelmää muuteta.

Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta on niiden toiminnassa tärkeää, mutta ympäristölupaprosessit
ovat vaikeuttaneet monien ratojen toimintaa. Useita ratoja on suljettu tai niiden toimintaa on merkittävästi ra-
joitettu. Pahimmillaan lupaprosessit ovat kestäneet lähes 20 vuotta ja kokonaiskustannukset ovat olleet koh-
tuuttomia. Hankkeen lähtöoletuksena oli, että ongelmana on valtaosassa tapauksista ollut tiedon puute, joka
on johtanut siihen, ettei ampumaratatoiminnan todellista riskiä ole osattu arvioida ja se on johtanut liiallisiin
selvitys- ja rakennevaatimuksiin.

Suomessa ampumaratoja ylläpitävät monesti harrastusjärjestöt: metsästys- ja ampumaseurat, reserviläisyh-
distykset ja monin paikoin myös riistanhoitoyhdistykset.

Kaavio 1: Ampumaratojen ympäristölupatilanteen kehittyminen 2/2020 – 10/2023 Ampumaratojen ympäristölupahankkeen
avulla, lähde: Suomen Ampumaurheiluliitto, Suomen Metsästäjälitto, Reserviläisliitto, Suomen reserviupseeriliitto, Suo-
men ampumahihtoliitto.

Hankkeen keskeiset tulokset vuosina 2020-2023

Hankkeen aikana on kesäkuun 2023 loppuun mennessä työskennelty yhteensä 180 ampumaradan kanssa.
Hankkeen alkaessa toistaiseksi voimassa olevien ympäristölupien määrä oli 124 ja tällä hetkellä (10.10.2023)
se on 271, joten määrä on kasvanut 147 ampumaradan verran (ks. Kaavio 1). On huomioitava myös, että

osalla ampumaradoista on oltu siinä tilanteessa, että ilman hankkeen apua toiminnanharjoittaja olisi ollut valmis tai toisaalta pakotettu ympäristöviranomaisten vaatimusten vuoksi lopettamaan radan toiminnan. Siten voidaan todeta, että hankkeen avulla on voitu vähentää merkittävästi ampumarataverkoston harvenemista. Näiltä osin on onnistuttu hankkeen tavoitteissa. Hanke on tarjonnut tietoa myös valtioneuvoston selvitykseen eduskunnalle Suomen ampumaratojen tilanteesta ([O 59/2022 vp](#), [PuVL 16/2022 vp](#)).

Hankkeen raportista saadun tiedon mukaan hankkeen aikana on selvinnyt, ettei ammattimaisesti ja laadukkaasti laadittu ympäristölupahakemuksaan monessa tapauksessa riitä siihen, että ampumaradat saavat ympäristöluvut vaan erityisesti ympäristöministeriön hallinnonalalla oleva lainsäädäntö on monella tapaa ongelmallinen.